16/07/2026

35 χρόνια πριν: Μια μέρα που έμελε αλλάξει τα πάντα

/ Γνώμες

Σαν σήμερα, το μακρινό πλέον 1991, στο Αεροδρόμιο του Ρίνας στα Τίρανα, προσγειώνονταν η πτήση της Ολυμπιακής με τον πιο αναμενόμενο και ταυτοχρόνως τον πλέον ασυνήθιστο για τα μέρη της Αλβανίας, επιβάτη.

- ***Του Ορφέα Μπέτση***

Πρόκειται για την πιο ιστορική στιγμή για την Ορθοδοξία στην Αλβανία, που θα προσδιόριζε ουσιαστικά την όλη εξέλιξη της και θα ανέτρεπε όποιες εξελίξεις ήθελαν επιβάλλουν αλλότρια κέντρα που επιθυμούσαν τη χειραγώγηση της.

Στα Τίρανα αποβιβάστηκε ο Πατριαρχικός Έξαρχος και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κυρός Αναστάσιος.

Τριάντα πέντε χρόνια πριν, ακριβώς.

Αρχές Ιανουαρίου κι ενώ εκείνος βρίσκονταν στο Ναϊρόμπι, η περί των Οικουμενικό Πατριάρχη κυρό Δημήτριο, Σύνοδος είχε ορίσει τον μακαριστό Επίσκοπο τότε Ανδρούσης κυρό Αναστάσιο, Πατριαρχικό Έξαρχο. Καλούνταν με ειδική παράκληση αποδοχής από τον Πατριάρχη Δημήτριο και τον τότε Μητροπολίτη Χαλκιδόνος – σημερινό Οικουμενικό Πατριάρχη κ. κ. Βαρθολομαίο σε μια πρωτόγνωρη, απροσδόκητη αποστολή, όπως εκείνος την προσδιόριζε αργότερα.

Ο Αναστάσιος της υπακοής και της ανταπόκρισης στις μεγάλες προκλήσεις, την αποδέχτηκε και ετοιμάστηκε αμέσως για να μεταβεί στην Αθήνα. Αποχαιρετώντας με τον μοναδικό τρόπο που εκείνος γνώριζε τους Αφρικανούς πιστούς που είχε αγαπήσει, διακονήσει και τον είχαν αμοιβαία εμπιστευτεί ως ποιμένα και διδάσκαλο στην πνευματική τους πορεία. Αυτό αφού είχε πραγματοποιήσει την πρώτη ιστορική περιοδεία στην Αλβανία…

Μόνο που η συνέχεια του ταξιδιού για τον προορισμό, τα Τίρανα, δεν ήταν τόσο εύκολη υπόθεση. Χρειάστηκαν μήνες αναμονής ώστε το καθεστώς που συνέχιζε να ελπίζει να διατηρηθεί στην Αλβανία, εγκρίνει τη σχετική θεώρηση εισόδου.

Αμέσως μετά την εκλογή η τότε μοναδική κομματική εφημερίδα «Ζέρι η Πόπουλιτ», όργανο των Αλβανών κομουνιστών, δημοσίευε ολοσέλιδο κείμενο υπό τον τίτλο «Τα φαντάσματα του Φαναρίου»! Δύο εβδομάδες προ του δημοσιεύματος ο τότε κομουνιστής ηγέτης Ραμίζ Αλία, διάδοχος του Ενβέρ Χότζα είχε με κατηγορηματικό τρόπο απορρίψει την έλευση του Πατριαρχικού Εξάρχου και δήλωνε στον τότε Πρωθυπουργό της Ελλάδας Κωνσταντίνο Μητσοτάκη που στα πλαίσια επισήμου επίσκεψης στα Τίρανα του είχε θέσει το ζήτημα: «Το Φανάρι δεν έχει καμιά δουλειά εδώ… έχουμε τους δικούς μας». Τα ίδια είχε επαναλάβει και στον Αμερικανό Γερουσιαστή Ντενίς Ντε Κονσίνι σε ύφος αρκετά εκνευρισμένο: «Η αποστολή Πατριαρχικού Εξάρχου στην Αλβανία αποτελεί κατάφωρη ανάμειξη στα εσωτερική της χώρας, πράγμα το οποίο η Αλβανία δεν πρόκειται να επιτρέψει και θα καλέσει την Αλβανική Επισκοπή Βοστόνης, η οποία ανήκει στην Ορθόδοξο Εκκλησία Αμερικής (OCA)».

Αυτά από μόνα τους μαρτυρούν τι είδους προοπτική επιδίωκαν να δρομολογήσουν οι κρατικές υπηρεσίες στην Αλβανία. Για να έχουν μια Ορθοδοξία υπό έλεγχο και ποδοπατημένη.

Για το λόγο αυτό και μόνη της η άφιξη στα Τίρανα του κυρού Αναστασίου, έστω και εάν δεν ακολουθούσαν όσα θαυμαστά πλέον που έχουν καταστήσει την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αλβανία ένα σύγχρονο θαύμα, είναι απ' τα κοσμοϊστορικά εκείνα γεγονότα που αποτελούν τομή στο χρόνο…

Την άφιξη, τις βιβλικές σκηνές των ολίγων ταλαιπωρημένων κληρικών και φοβισμένων πιστών που τον υποδέχτηκαν στο Αεροδρόμιο, την προσευχή στον Μητροπολιτικό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (είχε μετατραπεί σε γυμναστήριο μετά τη δήμευση του 1967), την εντατική περιοδεία του θέρους εκείνου (Ιούλιος – Αύγουστος), κυρίως την σύγκλιση Κληρικο-Λαϊκής Συνέλευσης με τη συμμετοχή των 13 κληρικών που μπορούσαν να μετέχουν από 16 που είχαν επιβιώσει των διωγμών και 30 λαϊκών εκπροσώπων όλων των πάλαι ποτέ Μητροπόλεων, τα περιγράφει όλα αυτά με τρόπο μοναδικό ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος: «… Με συγκίνηση αναπολώ τις πρώτες περιοδείες που έκανα τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1991 σε πόλεις και χωριά, διασχίζοντας δρόμους καταστραμμένους.

Ιδιαίτερα θυμάμαι τις λειτουργίες που τελέσαμε σε παλαιούς ναούς, οι οποίοι είχαν μετατραπεί σε μηχανουργεία, όπως στο Πόγραδετς και την Αυλώνα. Στην τελευταία ο ναός είχε γίνει μηχανουργείο για την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Τελέσαμε τη Θεία Λειτουργία χρησιμοποιώντας ως ιερό τις ανυψωμένες μπάρες. Στο Δέλβινο η Λειτουργία έγινε κάυω από ένα δέντρο που είχε μεγαλώσει στις θέση του εντελώς καταστραμμένου ναού. Αλησμόνητη παραμένει η ακολουθία θεμελιώσεως νέου ναού, του Αγίου Γεωργίου στο Φίερι, όπου είχαν συγκεντρωθεί περίπου 2.000 άνθρωποι. Καθώς και η πρώτη χειροτονία διακόνου, του π. Ιωάννου Τρεμπίτσκα, στην Κορυτσά, αυτή έγινε σε μια άκρη της πλατείας, μπροστά στον παλαιό ναό της Ζωοδόχου Πηγής, που είχε μετατραπεί σε μουσείο…».

Στην ουσία σε λίγες μόλις εβδομάδες αποκαταστάθηκε το Άγιο Θυσιαστήριο μιας Εκκλησίας που είχε κακοποιηθεί όσο καμιά άλλη που έζησε ανάλογες εμπειρίες του αθεϊστικού διωγμού το 20ου αιώνα.

Και όλα όσα ακολούθησαν έχουν την βάση, το θεμέλιο στο πρόσωπο του Αρχιεπισκόπου κυρού Αναστασίου. Η Ορθοδοξία άνθισε και πάλι και γνώρισε μάλιστα κορυφές που είχε αιώνες να δει στα μέρη αυτά του ανατολικού Αδριατικού, διότι ένας σοφός, γεμάτος πίστη και χάρη Ιεράρχης κινήθηκε αφενός

μεν κόντρα στα όσα η ανθρώπινη λογική υπαγόρευε αφετέρου δε κατ υπακοή στο θέλημα του Θεού!

Η σοφία και η αγιότητα του αποτέλεσαν τα όπλα με τα οποία ξεπεράστηκαν αδιέξοδα, διαλύθηκε το σκότος της καχυποψίας που σκορπούσαν τα αναρίθμητα πολυβολεία με προσανατολισμό την Ελλάδα, το σκληρό έδαφος της αθεΐας μετατράπηκε σε γόνιμη γη της Ορθοδοξίας... Εργάτης δόκιμος του αμπελώνα του Κυρίου ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος και παράδειγμα μοναδικό!